

מרים קורצויל ז"ל 1924-2017

מילות פרידה למרים קורצויל ז"ל.

מאת : הבן אמנון קורצויל ואוגניה שקולניק.

מרים, זכית לחיים ארוכים, נפטרת בגיל 93, ואת כל חיך הבוגרים, 70 שנים - חיית בקיבוץ שהיית בין מקימיו. אתמול, 28/10/2017, הוא בדיוק היום שעלית לארץ, בשנת 1946, שנתיים לפני קום המדינה.

לא בכל דור זוכה אדם להקים מדינה, להקים קיבוץ, ולהפריח שממה שחיכתה אלפי שנים. את זכית לכל אלה. ראית את החלומות מתגשמים, וליווית את דורות ההמשך שקוטפים היום את פרי המאמץ שהשקעתם באדמה.

סבא שלך היה רב ראשי של חיפה, ובתו, אמך, שלמדה הוראה בצרפת נשלחה ללמד בבית הספר של "כל ישראל חברים" במצרים.

היית הבת השנייה של הוריך, שזכו לשישה בנים ובנות. עזבת בית גדול ומסודר, ועלית לארץ זרה להכשרה חקלאית ואחר-כך לנקודה שאין בה כלום. בקיץ חום לוחט, ובחורף בוץ וכפור, ולאט לאט יצרתם יש מאין. הקמתם ישוב לתפארת, עם בתי ילדים, מטבח וחדר אוכל, צריפים לחברים, רפת ולול, גידולי שדה והרבה ילדים.

את היית מטפלת התינוקות הראשונה בקיבוץ, דגלת במשמעת ברזל כלפי ההורים (כי כך אמרו המומחים), והקפדת על הסדר והניקיון למרות התנאים הקשים בימיו הראשונים של הקיבוץ.

יגאל בכורך, שנולד בהכשרה ברעננה נחשב לבן הראשון של הקיבוץ.

תלמה נולדה שלוש שנים אחרי, ואמנון הצעיר, נולד לאחר 4 שנים נוספות.

לאחר שנים רבות של עבודה בבתי הילדים ובמטבח, העזת לצאת ללימודי הוראה, ובמשך כעשור לימדת כלכלת בית ותפירה בב"ס האזורי בשער הנגב.

משבר לא קל פקד אתכם במלחמת יום כיפור כאשר אמנון, הבן הצעיר, נפל בשבי והוחזק שבועות ארוכים בארץ בה גדלתם ואותה עזבתם. לא ידעתם מה עלה בגורלו, החרדה הייתה גדולה עד שהגיעה הבשורה

שאכן הוא חי ועתיד לחזור משביו. קבלת הפנים המרגשת שזכה לה, כל אנשי הקיבוץ והילדים יצאו לכביש לראות אותו מגיע, אין ספק שהיה זה יום מיוחד, שגם המשפחה וגם כל מי שהיה עד לו לא ישכח לעולם.

פטירתו הפתאומית של דן, שותפך לחיים ולהקמת המשפחה והקיבוץ, והוא בן 57 בלבד, השאירה חלל גדול בחייך, אך את הצלחת למלא אותו וליכדת את המשפחה סביבך. הילדים שלכם שכבר הקימו משפחות משלהם, הנכדים ואפילו הנינים שזכית להם, נמשכו תמיד לביתך ולמטעמים המתוקים שחיכו להם תמיד.

השפות שידעת מבית אבא עזרו לך גם בעבודתך החדשה, במכון לחקר ארצות צפון אפריקה. במקביל ערכת מחקר משפחתי מקיף, על תולדות המשפחה שלך- משפחת חתשואל- ושורשיה.

המיזם הזה שאב אותך במשך שנים רבות, וחיבר אותך לאנשים מכל קצוות תבל. למדת להשתמש במחשב ונעזרת בו עד שנותיך האחרונות כדי להתחבר לבני המשפחה במקומות רבים.

בגיל מתקדם גילית את חדוות היצירה ואת כשרון הציור, שכנראה ירשת מאימך שאף היא התחילה לצייר בגיל מאוחר מאד. הקדשת לציור זמן רב, ועבודותיך מקשטות את הקירות בביתך, בבתי ילדיך ואפילו במרפאה.

את הידע שרכשת בעבודתך מחוץ לקיבוץ השקעת גם בארגון הארכיון, ששכן אז בחדר קטן, ללא תנאים. לא התייאשת, נברת בקרטונים והנחת את היסודות לארכיון המסודר שיש לנו כיום.

המחלה הגבילה את עצמאותך, אך לא ויתרת לה ולא לעצמך. תמיד עם ספר ביד, בעברית, צרפתית או אנגלית. הספרים היו לך חברים טובים.

זכית למשפחה גדולה ותומכת, ואי אפשר שלא להזכיר את הלנה, שטיפלה בך שנים במסירות, סבלנות, חום ואהבה, והפכה לבת משפחה של ממש.

התקופה האחרונה הייתה קשה לך אבל תמיד אמרת שאת בסדר. זכית לחיים ארוכים, מלאים בעשייה. השארת אחריו שבט 3 ילדים, 9 נכדים ו 24 נינים ספרים שכתבת וזיכרונות, ובעיקר אנשים רבים, חברים ובני המשפחה היפה שהקמת שיזכרוך לעד.

יהי זכרך ברוך.

סבתא יקרה שלנו,

בשנים האחרונות שאלתי אותך כמה פעמים על הדרך לכאן. אל המקום הזה שבחרתם לבוא אליו לפני 70 שנה.

איך היו הגבעות? היו כלניות בואדי באותו החורף? אהבת את הנוף ברגע הראשון?

או שגם לך לקחו ימים, חודשים או שנים להבין שהוא הנוף הכי יפה בעולם.

נוף של בית.

מבחינתנו הנכדים והנכדות, בבית הזה, סביבך, התחברו התאים המשפחתיים של כולנו- ילדים שגדלים בקיבוץ (אז עוד בלינה המשותפת) יחד עם ההורים, האחים, בני ובנות הדודים והדודות שגדלו איתנו קיבוץ, ואלו שגדלו בעולם הגדול שבחוץ.

היית המקום הניאטרלי, המכיל והמגשר. קיבלת אותנו בלי ביקורת רוב הזמן- וכשביקרת...לא חסכת מאף אחד ומאף אחת. ככה פשוט.

היית המקום בו נגמר השיתוף הקיבוצי ומתחילה המשפחה. ככה פשוט.

אצלך מצאנו מסטיקים בקופסא מפלסטיק (אחד לכל אחד ושנים בכיס) כדי להמתיק את שעות אחר הצהריים.

אצלך למדנו איך אוכלים פול מיצרי עם טחינה שמן זית ולימון, עלי גפן ממולאים, דואה חלומית, מננה, טרבדוס בראש השנה ואפילו מלוחייה.

נגיעות של מסורת וטעמים ממקומות אחרים שהיו שונים במאה ושמונים מעלות מהקולינריה ומהמניפסט של חדר האוכל הקיבוצי.

רק היום אני מבין עד כמה הטעמים האלה הם חלק מהסיפור הבלתי יאמן של ההיסטוריה המשפחתית שלך, של משפחת נחום ומשפחת חתש'ואל,

היסטוריה שנדדה בין טורקיה, מצריים, פלשטינה מרוקו צרפת והייתה חלק מתמונה הבלתי נתפשת בעינינו היום של הגלות.

אצלך גילינו מוסיקה אחרת: בכל השפות שדיברת בהן. הכרנו דרך את יוסי בנאי, את אדית פיאף, את ג'ורג' ברסנס, מוסיקה קלאסית, עפרה חזה ואפילו לאונרד כהן.

אצלך גם למדנו, שכשצריך לעשות- עושים.

הנחלת לנו את זה בסיפורים על העלייה ממצרים, אתמול לפני 72 שנה בשנת 1945 כששמעת יחד עם בני דורך לקולו של בן גוריון לבוא ולהגשים ובפשטות יצאת לדרך חדשה אל הלא נודע.

אצלך ראינו עד כמה יכול אדם לבחור לפתח את הכישרון שלו וליהנות ממנו, לא משנה באיזה גיל. ציור, פיסול, רקמה, תפירה. הכל והרבה.

היית חלק מהעשייה הציונית בשקט, בענווה ובגאווה.

היית חלק מהעשייה הזו גם בעצם הבניה וההקמה של המשפחה שלנו, של הבית הזה. הקיבוץ הזה, והארץ הזו.

היית חלק בהיסטוריה של העידן המודרני- כילדה שסיפרה על זיכרונות של צ'פלין גרמני בשמי קהיר ועל ימים שבכדי לאפות את הבורקס ביום שישי היו הולכים לאופה ברחוב הסמוך, וחשמל או מים זורמים בבית הם רעיון חדשני, שלא לדבר על טלפון קווי.

וככזו שלא פספסה כלום והתעניינה בהכל- כמובן שבהזדמנות הראשונה פתחת לעצמך חשבון פייסבוק פעיל והתכתבת עם עשרות חברות וחברים ברחבי העולם בכל השפות שידעת- צרפתית, ערבית, לדינו, ספרדית, אנגלית, אפילו פורטוגזית למדת..

אני זוכר אותך בתור ילד, מגיעה לברכה כמו שעון כל יום בקייץ. עושה את ה 10 בריכות שלך באלכסון ישר, לא משנה מי במים וכמה ילדים יעמדו בדרך.

את- את ה 10 בריכות שלך תשחי. ותחזרי הביתה באופניים שהיו כלי התחבורה המועדף עלייך עד גיל 80....

והיה בך כח ולפעמים, בעיקר בשנה שנתיים האחרונות לא הבנתי מהיכן הוא מגיע. למרות הפרקינסון, למרות הזקנה, למרות הצורך להיות מטופלת ונסעדת.

3 ילדים 9 נכדים 24 נינים ועוד היד נטויה. שבט שלם שנולד וצמח ממך ומסבא.

שבט שנטוע בארץ שהגעתם אליה ומפיץ בה אהבת אדם וענווה. כפי שהיית.

נתן אלתרמן כתב בשירו "כלניות" שתמיד מזכיר לי אותך:

"כן, הדורות באים חולפים בלי גמר

אך לכל דור יש כלנית וזמר.

אשרי האיש אם בין סופות ורעם

פרחה הכלנית לו, לו רק פעם."

לכי בשלום סבתא אהובה ויקרה. פרחה לך כלנית. זכית. זכינו. תודה לך.

אסף קורן.